

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej. — Uredništvo: Ljubljana, Štari trg 2/1. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-; za štiri leta Din 15-; za pol leta Din 30-; za tiskarstvo Din 7- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na uprave Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelki, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Naročnikom,

ki nam dolgujejo naročnino za november in december ter onim, katerim poteče naročnina koncem tega leta, smo priložili v današnji številki položnice. Prosim, da nam vsak poleg zaostanka nakaže naročnino vsaj še za en oziroma dva meseca naprej. — Mnogo dela in stroškov pa nam prihrani, kdor nakaže naročnino za tri mesece naprej. — Naročnikom pa, ki nam dolgujejo naročnino več kot za dva meseca nazaj, pa smo poslali opomine in položnice v kuvertah. Te še prav posebno prosimo, da nam nemudoma nakažejo na opominu označeni znesek, da jim ne bo treba lista ustaviti.

V novo leto 1927.

Lassalle je strašil svoje nasprotnike »z globoko dončnim korakom mas delavskih bataljonov«, in ne ne upravičeno. Socialno gibanje zavzema vedno večji obseg in je podobno močnemu valu reke, ki drvi v brezdaljo. Zakaj sedanji družabni red je krivičen napram malemu človeku. Ni morebiti revščina gonila sila socialnega pokreta, je to le tista velika razlika med delavcem in pa prešernim gospodarjem-kapitalizmom, ki smatra prvega za orodje oz. sužnja, ki ga včasih sicer dobro plača, a velja kot manjvredni element, brez osebnosti, samo poslušni plačanec. Ta ogromna razlika med posedujočim slojem in pa med delavcem je nekaka etična utemeljitev socialističnega gibanja. Hegel pravi: »Protí naravi ne more nihče tirjati kako pravo, v družnem odnosu pa zavzame pomanjkanje nečesa obliko krivice, ki se je zgodila temu ali onemu sloju.« Torej v krivičnem družabnem redu tiči vse počelo socialnih prevratov in gibanj in lahko rečemo, da gremo nasproti novemu družabnemu redu — socialističnemu, pri katerem moramo zlasti krščanski delavci sodelovati.

Prihodnja družabna oblika mora biti pravična. Razvoj tehnike in industrije je odvzel obrtniku in delavcu osebno noto. Delavec ni več stvaritelj novih produktov v celoti, on je le izvrševatelj posameznih kosov, tako da velika masa delavcev ustvarja skupno šele en in isti produkt, kar ima psihološko nujno posledico kolektivistično pojmovanje o družabnem redu, o vsem pridobitvenem življenju, da, celo kasarniško življenje v skupnih hišah in vsa komunistična konsumpcija, vse to ni zanj več nekaj odbijajočega, ampak je v njegovem duševnem in dnevnem enoličnem življenju zavzelo realnost. Zato zahteva po podružabljenju! Ni to fikcija, to je nujen postulat psihološkega razvoja delavske miselnosti. In še en moment naj podčrtam, ki je merodajen zlasti za individualistično nerazdaj, ki je plod liberalizma v znanosti, v religiji itd., da je vse nekaj relativnega, da se vse spreminja, da je tudi gospodarski red podvržen spremembam in je zato nazor o novi socialistični uredbi družbe tembolj upravičen in utemeljen. To je psihološki in zgodovinski razvoj komunizma in socializma.

Krščanski socializem zahteva v gospodarskem življenju popoln socialističen družabni red, ki temelji na načelih pravičnosti. Mi smo proti vsaki revolucionarni potezi, smo pa za evolucionistično tezo, ki naj sukcesivno ustvarja v poedincih in v družbi pripravljenost za socialističen red. Krščanska etika nam je merilo. Mi bomo šli šele po povrednotenju duhovnih zahtev na izvršitev gospodarskega reda in ne bomo ma-

terijalisti, ampak pravi krščanski socialisti, v prvi vrsti delavci in oni brezdomovinci, ki »vandrajo« iz kraja v kraj.

Novo leto naj združi vse krščansko misleče delavce v mladi, neomažeževani socialistični strokovni in kulturni organizaciji krščanskega delavstva!

Političen pregled.

Doma.

Na sveti večer smo dobili peto Uzunovičevo vlado. V »novi« vladi so radikali in radičevci. Razen nekaterih sprememb je posebnost nove vlade ta, da je v njej prevzel prometno ministrstvo general. Poleg tega sta v vladi še dva ministra, ki nista poslance. Zunanje ministrstvo je prevzel prejšnji finančni minister Perić. Pucelj je prenehal biti minister. V vlado sta vstopila Pavle Radić in ing. Košutić, oba radičevca. Ing. Košutić ni poslanec. Kot finančni minister je postal bančni ravatelj Bogdan Marković, tudi neposlanec. Boža Maksimović je notranje ministrstvo obdržal še nadalje. Dve ministrstvi, in sicer za kmetijstvo in socialno politiko, sta ostali nezasedeni in ju bo dobila Slovenska ljudska stranka, ako bo vstopila v vlado.

Ta kriza, ki je trajala skoro tri tedne, je potekala nenavadno burno. G. Uzunović je stavilj strankam, s katerimi se je pogajal, zlasti pa SLS, takšne pogoje, da se jim je moral dr. Korošec odločno upreti in ostro obsoditi nasilje, ki se vrši nad slovenskim ljudstvom.

Prošli teden je potekala kriza takole: Uzunović je dobil mandat za sestavo vlade, v katero bi vstopile dve ali več strank. Pri pogajanjih ni imel uspeha, zato je mandat vrnil. Kralj je nato enak mandat poveril Davidoviču. Radikalni klub pa je pogajanja z Davidovičem odklonil, češ, da je po številu mnogo močnejši kot je Davidovičev klub. Davidović je zato mandat vrnil. Na predlog predsednika radikalnega kluba je kralj poveril sestavo vlade zopet Uzunoviću, ki naj bi sestavil delovno vlado. Uzunović se je pogajal z Radićem, Jugoslovanskim klubom in Demokratsko zajednico. Z Davidovičem pogajanja niso imela nobenega uspeha.

V petek so se dogodki vršili zelo hitro. Povsem je bilo že gotovo, da stopi Jugoslovanski klub v vlado. Ker pa je prometno ministrstvo prevzel general in ker je nesel Uzunović v dvor ministrsko listo v podpis, ne da bi prej o tem obvestil dr. Korošca, je dr. Korošec v imenu kluba proti takšnemu postopanju protestiral in ga označil kot nepravilno. Radičeva oba člana Jugoslovanskega kluba, ki sta bila na ministrski listi (dr. Andrej Gosar in dr. Fran Kulovec), dosedaj še nista prisegla, tako da SLS še ni vstopila v vlado. Uzunović pa želi na vsak način, da bi se pogajanja nadaljevala. Jugoslovanski klub je imel o položaju obširna posvetovanja.

Možat nastop dr. Korošca je povsod našel odobravanje. Vsi krogi priznavajo, da je Jugoslovanski klub pridobil na ugledu, ker se ni pustil izigrati. Radikali z novo vlado niso zadovoljni in naglašajo, da ne bodo zanj glasovali. Zato se ne ve prav, kakšno bo življenje te vlade, v kateri še ni SLS.

Drugod.

Nova litavska fašistična vlada se je s svojim prvim nastopom zelo slabo izkazala. Iz države je izgnala vse nemške časnikarje in več nemških državljanov. Nadalje zapira komuniste in preganja socialiste. — Poljska je skle-

nila z Nemčijo troje pogodb, ki se tičejo zadev državljanstva, arhivov in pojasnil neke druge pogodbe. — Radi dolgotrajnega rudarskega štrajka na Angleškem izkazuje dohodki iz davkov 140 milijonov funtov primanjkljaja. Vlada bo morala poskrbeti, da proračunski primanjkljaj, ki znaša pol milijarde funtov, krije iz drugih virov.

— Nemški državni svet razpravlja o proračunu za prihodnje leto. Proračun znaša 8 in pol milijarde državnih mark. — Razmere med Nemčijo in Francijo se boljšajo. Francija se močno zavzema za mirovno politiko, kar pač kaže, da je začela resno čutiti, koliko škoduje njenemu gospodarstvu spor z Nemčijo. — V Grčiji zopet grozi revolucija. Topot se upirajo monarhistični častniki, ki bi radi uvedli vojaško diktaturo. — Popolna izpraznitev renskega ozemlja se pričakuje za dan 31. januar 1927. — Japonski cesar je umrl na pljučnici. Njegov naslednik je njegov sin Hirohito, ki je star 25 let in je popolnoma moderno vzgojen. Pokojni cesar je bil prvi moderni vladar Japonske. Mnogo je potoval po Evropi in si na ta način pridobil moderne nazore o vladanju. Novi cesar je v številu cesarjev 123. Rodovina, iz katere izhaja, vlada na Japonskem že od leta 600. pred Kr. rojstvom. — V Braziliji imajo revolucijo. Razne posadke so se uprle in pridružile vstašem. — V Angliji se brezposelnost manjša. Sicer pada brezposelnost zelo počasi, vendar upa angleška vlada, da bo to veliko zlo kolikor toliko omilila.

Dr. A. Č.:

Brauns o svojem ministrstvu.

Berlin, 16. dec.

Nemški delavski minister doktor Brauns je o svojem ministrstvu dal tole sliko:

»Predvsem vprašanje, ali ima to ministrstvo svoj smisel. Kakor veste, je debata, ki je pa za socialnega politika absolutno nepotrebna, o tem na dnevnem redu. Meseca decembra leta 1925 je velika nemška stranka v pruskem deželnem zboru celo stavila predlog, da pruska vlada dela na to, da se to ministrstvo ukine. Pred nekaj dnevi je zborovala v enem najboljših hotelov druga družba o tem, kako je treba varčevati. Zato naj se delavsko ministrstvo ukine. Drugi so zopet za to, da se združi z ministrstvom za gospodarstvo. Moje mnenje je, da je to v interesu stvari nemogoče, ker bi socialna politika potem bila odvisna od gospodarskih interesov kapitala, ki bi dobil premoč. Tudi to mnenje se čuje, da naj bo delavski minister eksponent strokovnih organizacij. Jaz sem proti temu, ker ne gre za interese le enega razreda, ampak za interese splošnosti. Misel, da bodi ta minister iz delavskih vrst, je izgubila vsako privlačnost. Odkar sem leta 1920 prevzel to ministrstvo, je tudi delavstvo se bolj ozrlo na splošnost. Kar se tiče ministrstva samega, sem za sedanji razvoj. Kakor znano, se je samostojno ministrstvo ustanovilo leta 1918 še v cesarski Nemčiji. Če pogledamo samo dosedanje delo, je obstoj kategoričen. Za to govore predvsem socialni razlogi. Zavarovalno, zborovalno in tarifno pravo je bilo nepopolno. Na polju delavskega varstva je bilo sicer mnogo odredb, a ni bilo sistema. Leta 1921 je izšel nato zakon o delavskem varstvu. Tudi vprašanje o regulaciji delavskih mezd je bilo nepopolno obdelano in določbe raztresele. A glavno: ni bilo garancij za uspešnost, ker je slednja bila odvisna od dobre volje strank. V tako zvano pravo do dela, ki je sporna tudi še se-

daj, se ni zakonodaja poglobila. Leta 1918 se je ustanovilo neko skupno sodelovanje med delodajalci in delojemalci, a je šlo narazen. Industrija se ni mogla ali hotela vanj vživeti. A za delavce je poudariti še to: večina so nesamostojni mezdni delavci. Število njih ne pada, ampak narašča. Iz leta 1926 kaže statistika, da se je število takih delavcev pomnožilo na Saškem za 30%, v Thüringenu za 37% in v Badnu za 25%, torej vsekako močna proletarizacija! Dočim je bilo 1914 zavarovanih pri bolniških blagajnah 14 milijonov, jih je sedaj 19 milijonov! Več kot jasno, da ta veliki del prebivalstva mora imeti vsaj enega ministra! Kar se mi važno zdi poudariti, je tudi to: Med delom in kapitalom, gospodarstvom in socialno politiko, sploh celotno družbo in državno zakonodajo imajo vsa vprašanja tudi za delavca svojo posebno stran in ni ga zakona, ki bi šel preko zakonodajnega odra, a bi ne imel interesov i za delavca. Zato mora imeti proletarec v vladi, v kabinetu svoj glas, zato ima tudi s te strani delavsko ministrstvo življenski smisel. Socialni politik mora iti še dalje. In tu ne pride v poštev samo cilj, da izbojuje prisilno moč zakonov, ampak da omili bedo, kjerkoli je, naj bo to stanovanjsko, vprašanje brezposelnosti ali drugo. Za vse te mora skrbeti samostojni delavski minister. Morda bo stvar jasnejša, če pregledamo posamezne naloge.

Oddelek za vojne poškodovance, po vojni prizadete osebe ima lasten aparat z 116 uradi, celo vrsto bolnic, ortopedičnih zavodov, ambulane itd. A kljub vsej skrbi se še ne da doseči, kar bi ti ljudje po pravici zahtevali. Proračun leta 1925 je znašal n. pr. 7 milijard mark, a 1 milijarda, torej sedmina je bila določena za te ljudi. Delavsko ministrstvo je tudi izvedlo, da so se od vojnih poškodovancev skoro vsi, razen 20.000, zaposlili. A če vzamemo, da polovica slednjih sploh ne bi mogla delati, je ostanek majhen. A ti uradi za po vojni prizadete osebe: 786.000 poškodovancev, 371.000 vdov, 901.000 vojnih sirot, 225.000 po vojni prizadetih staršev, skupno torej 2.239.000 oseb, niso slednjim na razpolago samo pri odmerjanju rent, ampak v vsakem oziru, z delom in nasvetom.

Oddelek za socialno zakonodajo je enako zgovorna priča. Vojna in inflacija sta zdrobili vse, le drobci so se rešili od tega, kar je bilo. Rente so bile nezadostne, blagajne so doživele bankrot, invalidsko zavarovanje je izgubilo svoje premoženje, iz katerega je prejemale pred vojno 60 milijonov mark. Zato je bilo treba urediti vse na novo, kar se je zgodilo leta 1923. A ne, da bi se spravilo k življenju samo staro! Nova doba, nove vrste, nove naloge, nove organizacije, novo pravo. Že rudarsko zavarovanje je zahtevalo korenito spremembo. Dočim je pred vojno radi nejasnosti določil zmagal v boju vedno kapital, se je po vojni brezobzirno izvedlo razmerje prispevkov: 60 % za kapital in 40 % za delavca. Razvoj je pokazal, da je bilo dobro.

Poudariti je bilo treba stvarne datjave, preskrbitev dela ponesrečenec, vobče družinski značaj. Številke zavarovanj in vsote so ogromne, dokaz, da gre. Nemčija gre pred vsemi drugimi državami v tem pogledu in mednarodni urad dela se trudi, da pribori tej socialni politiki mednarodni značaj.

Tu je omeniti ugovor, da je gospodarstvo preobremenjeno, da preveč trpi. Moje mnenje je, da je treba prelomiti predvsem s tradicijo kot bi šlo za dobrote, a ne za dolge gospodarstva in družbe. A če tudi gornji očitek

upoštevamo in združimo socialne datave in mezdo, je mezda ameriškega in angleškega delavca še vedno višja. A upoštevati je tudi to: Naša ustava zahteva enotno delavsko pravo, priznanje delavčeve osebnosti. Jaz si zadnji pojem razlagam tako, da delavec sodeluje pri pogojih dela, da se mu to omogoči, da vpliva na produkcijo, da dobi delež na gospodarski, socialno-politični zakonodaji, da dobi svoj lastni način sodelovanja pri pravosodstvu. Dalje pravi naša ustava v členu 165, da so delavske strokovne organizacije enakopravne z delodajalčevimi. Sedaj so strokovne organizacije pri obratih; one predlagajo liste za obratne svete, za tarifna pogajanja, za državni gospodarski svet. Pomen je vsekako drugi kot prej. Dočim je namreč bilo po tarifnih pogodbah pred vojno 8 milijonov delavcev-obvezancev, jih je sedaj 14. A ta obveznost se sedaj lahko izreče tudi za one, ki niso organizirani. Omeniti je posredovalna oblast našega ministrstva. Vsled vpliva državnih oblasti je možno prisiliti poravnavo v vsakem slučaju, a možen je enako sporazum, preden se poda obveznostna izjava. Nasprotniki so zopet dejali, da je s tem zmanjšana odgovornost obeh organizacij. A dejstvo je, da bi po vojni strokovne organizacije same brez državne pomoči ne imele dovolj moči, da o inflaciji niti ne govorim. A naj govore številke: Izmed 13.418 obravnav je bilo 5737 takojšnjih poravnav, pri 3700 se je le podal predlog na obveznostno izjavo, a 1800 je doseglo od teh prostovoljni sporazum in le v 707 slučajih se je morala podati obveznostna izjava v 1 letu! Angleško individualistično mnenje se nam je smejalo. Kaj pa je dokazal sedanji rudarski štrajk in kdo presteje škodo na premoženju? Naša zakonodaja bi tega ne pustila. — Posredovalnih uradov je 119, glavnih pa 19, to je ves aparat. Razumljivo, da je najti težko sposobne ljudi. Ko je, kakor veste, pri železniški katastrofi v Hannoveru postal žrtev tudi naš merodajni uradnik, mu tekem 4 mesecev ni bilo mogoče dobiti naslednika. In z zadovoljstvom morem ugotoviti, da naša zapadna industrija ni trpela na štrajkih, prihranili smo milijone bojnih dni!

Kakor veste, smo spravili v parlamentu pod streho zakon o delavskih sodiščih in to vključno protestom advokatov in državnih pravdnikov. Sodnik ostane, delavski in justični minister postopata pri imenovanju skupno, oba laika se porazdelita na delodajalce in delavce. Mi trpimo v Nemčiji itak na razkolu med justico in ljudstvom. Zato sem prepričan, da bo novo ustvarjeno delovanje ugodno vplivalo na razvoj poti: od ljudstva do sodišča in obratno.

Vi veste, končno, da trpimo na brezposelnosti. Mi smo prepregli z zakonom leta 1922 celo državo z borzami dela, naše ministrstvo je izvedlo podporo brezposelnim, pri kateri je država sodelovala z do 60 milijoni mark mesečno, izvedlo je zasilna dela, da je zaposlilo sto tisoče brezposelnih. Res je, da so socialno-politične datave večje kot pred vojno, a to je povsod. Dočim je mesto Berlin izkazalo prej 5% proračuna izdatkov za socialno podporo, izkazuje v letu 1926 22%. Načelo je: človek mora živeti človeka dostojno življenje.

Če še navedem, da je nastavljenih za očitano delo v šestih oddelkih mojega ministrstva 65 do 75 strokovnih oseb, potem tudi ta najmanjši razlog ne bi govoril za ukinitiv. Dobili ste vtis našega dela in naših ciljev in upam, tudi prepričanje, da je posebno delavsko ministrstvo res potrebno.

Po viničarskem kongresu.

Kongres je za nami. Vse njegove veličine in občutki, katere smo čutili edino mi viničarji, so nam še v jasnem spominu; besede kongresnih govorov in resolucij so še vedno predmet vsakdanjih razgovorov. Časopisje je prineslo več ali manj vrstic o našem kongresu, kakor tudi o viničarskem pokretu sploh. Rezultat vobče med viničarji je navdušenje za organizacijo, odločnost in delavska zavest v borbi za pravice posameznika in

skupnosti, pripravljenost žrtvovati za čim večji razmah viničarskega pokreta, predvsem pa obnove priateljstevski vezi s tovariši, kateri žive daleč od našega ognjišča »Strokovne zveze viničarjev« se osamljeni, neorganizirani, ter tako prepuščeni popolnoma svoji usodi. Zato je naš glavni cilj ustanovitev novih skupin povsod, kjer žive viničarji. Prošnje in zahteve v tem oziru prihajajo na tajištvu zveze od vseh strani. Zaznamovali bi baš v tem času višek poleta v strokovno organizatoričnem pokretu, da niso prišle volitve v oblastno skupščino.

Za nas viničarje bodi sedaj sledeča prva naloga. Zaupniki in odborniki skupin naj dosledno izpeljejo agitacijo za volitve v oblastno skupščino. Mariborska skupščina bo veljavna za reševanje viničarskega vprašanja: vplivati bo mogla na uzakonitev viničarskega reda ter na izvedbo bolniškega kakor starostnega zavarovanja, ki so bistvene točke zahtev naše »Strokovne zveze viničarjev«. Zato vsi na delo! Vsi člani na agitacijo, da zmaga Slov. ljudska stranka, katera je tudi viničarjem dala priliko

voliti svojega viničarskega zastopnika, katera se je po svojih poslancih vedno zavzemala za ubogo viničarsko ljudstvo.

Naša dolžnost pa je tudi razširjanje našega časopisja. Težko je plačevati nam viničarjem za naše razmere visoko naročnino. Toda če pomislimo, da je »Pravica« tudi naš viničarski list, vemo, kaj nam je storiti. Kdor sam ne zmora naročnine, naj pridobi enega ali dva in naj si list skupno naroči. Predvsem ne sme biti brez »Pravice« noben naš zaupnik in odbornik, ker je »Pravica« tista medsebojna vez, ki nas vse druži. Če hočemo trdno in enotno viničarsko zvezo, se moramo z ozirom na naše krajevne težave v prvi vrsti poslužiti »Pravice«. Ta list naj prihaja kot redni tedenski pridigar v naše viničarske hiše, kot redno pismo o zahtevah, težavah, od vseh naših tovarišev kršč. socialistov, ne samo viničarjev iz Haloz, Slovenskih goric in Medjimurja, ampak tudi od vseh tovarišev delavcev širom Slovenije. Prezremo vse težave! Dosedanji naročniki vztrajajmo in pridobivajmo novih!

Na delo!

Jugoslovanska strokovna zveza.

Strokovna zveza rudarjev.

Trbovlje. V zadnji »Pravici« smo poročali, da bomo pregledali vse nepravilne naprave pri Trb. premogokopni družbi in podjetju Dukič. S tem delom je odbor naše zveze takoj pričel. Ugotovili smo, da sedaj niti ena naprava na obratu dnevnega kopa Doberna ni urejena vsaj delno po predpisih. Seveda odgovarja to še manj pri podjetju Dukič, kjer so naprave pri neprestanem obratovanju tako nevarne, da se delavec sploh ne more umakniti nesreči. Najslabše je pa dejstvo, da razni pazniki in predelavci gonijo delavce naravnost v smrt s tem, da ne dovoljujejo delavcem počakati, da se vozički pri odpenjanju ustavijo na enem ali drugem kraju. Delavec mora sedaj med vožnjo odpenjati vozičke, kjer mu lahko spodrsne in pade pod vlak. Ako en ali drug delavec ne dela tako, mu paznik očita, da je lenuh in da bo odpuščen. O tem imamo dokaze in jih bomo s skupnim gradivom poslali Inspekciji dela. Ni čudno, da so pri takem postopanju skoro dnevno grozne nesreče. Kakšne paznike ima na tem obratu Trboveljska družba in podjetje Dukič spregovorimo drugič. Obsodbe je vredno tudi ravnanje z ranjenci pri podjetju Dukič. To podjetje nima prav nikakih obvezil na razpolago. Ako pa jih ima, pa jih ne da, ker je seveda potem treba druge naročiti in plačati pri Bratovski skladnici. Dogodilo se je že, da so delavci morali trgati svojo spodnjo obleko, da so svojemu poškodovanemu tovarišu obvezali rano. Seveda je pri takem postopanju večkrat nastopilo zastrupljenje rane. Radovedni smo, ali je to znano odboru Bratovske skladnice. Ali odbor ve, da je njegova dolžnost, da take nerednosti odpravi. Pri volitvah imate vedno polna usta dobrot za delavstvo, po volitvah pa svojo službo zanemarjate. Mi bomo tem odbornikom v najkrajšem času pokazali, da prav nič ne naredijo. Ravno tako dremlje tudi II. rudarska skupina. Ali pregleduje obrate? Ali se briga za pravilno ravnanje podjetnika na pram delavstvu? Mi trdimo da ne. Po zakonu imajo naloge, da gledajo na vse nepravilnosti v podjetju. Tudi tem zaupnikom ni mar delavčeve stanje, zato bomo tudi o teh prijateljih delavstva še podrobneje govorili. Ker hoče naša Strokovna zveza rudarjev napraviti tukaj red, prosimo tem potem vse delavce, da nam naznanijo vsako nepravilno ravnanje ali nepravilno napravo v obratih, seveda vedno podprto z dokazi. V tem oziru se ni bati podjetja, ker v slučaju dokazov prevzame odbor sam vso odgovornost. Do sedaj je ugotovljenih 15 nezakonitih naprav in 8 nezakonitih kaznivih dejanj pri postopanju z delavci.

Viničarji.

Iz centrale. Načelstvo zveze naznanja vsem skupinam in onim tovarišem viničarjem, kateri žele, da se ustanovi pri njih nova skupina viničarske zveze, da pred volitvami v oblastne skupščine ne moremo storiti nobenega strokovnega sestanka, tečaja itd., ker so v volivno agitacijo zaposlene vse naše boljše moči. To naj tovariši vzamejo na znanje in naj ta čas poskrbe, da bodo vsi viničarji poučeni o važnosti volitev za viničarje in da vsi volijo Slov. ljudsko stranko, katere skrinjica je povsod prva. — Načelstvo.

Ljutomer. V nedeljo, dne 2. januarja, se bo vršila 14. redna seja naše viničarske skupine. Ker so na sporedu zelo važne zadeve, prosimo vse odbornike in zaupnike, da se seje sigurno udeležijo. Vse naše člane pa prosimo, da redno plačujejo članarino. Ker zaupniki nimajo časa, da bi večkrat pobirali članarino od hiše do hiše, prosimo, da mu vsakdo plača četrtletni znesek, to je 15 kron. Vsakdo izmed nas pa naj gre na delo, da pridobimo v naše vrste še vse neorganizirane tovariše. Dandanes si vsak sam zase ne more prav nič pomagati in je nujna potreba, da ob času kake krivice stoji za njegovimi zahtevami močna organizirana armada. Le ako se združimo vsi v mogočno viničarsko zvezo, bomo tudi dosegli, kar nam po pravici gre. Zato pa, kadar Vas vabimo na razgovore in shode naše organizacije, pridite vsi, da spoznate veliko važnost organizacije za nas vse. Raztrgani smo, lačni in prezirani od drugih stanov, toda tovariši in prijatelji le korajžje. Potom organizacije si bomo zboljšali svoje žalostno stanje, s tem bomo pa dobili tudi vpliv in spoštovanje vsakogar, čeprav nas danes še prezirljivo pogleduje. Odločnosti in vztrajnosti nam treba, pa bodo tudi nam prišli lepši časi.

Delavska volilna disciplina.

Kandidatne liste za volitve v oblastne skupščine so vložene, volivni boj se je pričel že na številnih shodih in se bo prihodnje tri tedne dan za dnem stopnjeval.

Hvalevredno je, da slovensko krščansko ljudstvo, organizirano v treh delovnih stanovih (»Delavska zveza za Slovenijo«, »Jugoslovanska kmetijska zveza« in »Jugoslovanska obrtna zveza«) tudi pri teh volitvah, ki so splošnega značaja in važnosti, nastopa pod parolo vzajemnosti delovnih stanov vsepovsod enotno pod zastavo »Slovenske ljudske stranke«, politične organizacije slovenskega naroda.

Izjema, ki pa samo potrjuje pravilo, se je to pot pripetila v Ljutomerškem okraju, kjer so nekateri funkcionarji tamošnje »Okrajne delavske

zveze za Slovenijo« vložili preko sklepa okrajnega zbora zaupnikov SLS in po že izvršeni seji načelstva SLS, ki je liste potrjevalo, popravljalo ali zavracalo, separatno kandidativno listo pod naslovom »Kršč. soc. delavske zveze« z nosilcem Ignacijem Lipovcem. — Ta korak, dasi je odlično krajevno-političnega značaja, bi utegnil roditi nedogledno slabe posledice za strokovno gibanje štajerskih viničarjev, ki je vsaj trenutno najbolj važno in za celokupni viničarski stan največjega pomena. Neprimerno in napačno bi torej bilo mešati Ljutomerško »Okrajno delavsko zvezo« in »Strokovno zvezo viničarjev in kmetijskih delavcev« v Ljutomeru v eni in isti posodi. Separatna lista O. D. Z. v Ljutomeru je predvsem vprašanje odnosa le-te do centrale »Delavske zveze za Slovenijo« v Ljubljani in po njej do SLS.

In tu je jedro! Bistvo delavske organizacije, ki je vedno bila strumnejša od organizacij drugih stanov, tiči v tem, da mora biti vedno disciplinirana in smotrena, t. j., da mora vedno imeti pred očmi tako koristi celokupnega delavstva kakor tudi koristi vseh delovnih slojev. Gorje pa delavstvu, ako gre v katerikoli bodi boj neorganizirano!

Temu splošnemu načelu prave, strumne, smotrene, preudarne delavske organizacije Ljutomerska O. D. Z. — žalibog — ni zadostila. Svoj korak je napravila tako preko inštanca SLS kakor tudi preko inštanca svoje stanovsko-politične centrale »Delavske zveze za Slovenijo«, ki ni bila vprašana za mnenje in nasvet. S tem je seveda načeto tudi vprašanje odgovornosti, ki se bo moralo rešiti takoj po volitvah.

Disciplina — to je za delavstvo prva in glavna zapoved. Kjer je ta, tam je slovenski delavec. Discipliniran bo volil, discipliniran se boril in le v disciplini — zmagal.

SREČNO NOVO LETO, želi

FRANC PAVLIN,

trgovina s specerijskim in kolonijalnim blagom.

Centrala: Gradišče 3. — Podružnici: Trg tabor 4, Borštnikov trg 4.

Ter se najljudneje cenjenim odjemalcem v nadalje priporoča

Socialno zavarovanje v Rusiji.

Brez obotavljanja moramo priznati, da je socialno zavarovanje v sovjetski Rusiji najmodernejšje, najbolj ščiti delavčovo existenco. Nobena kapitalistična država nima tako res socialnega zavarovanja.

Razlika med socialnim zavarovanjem v drugih državah in sovjetsko Rusijo je ta, da v Rusiji delavcem za to ni treba plačevati nikakih posebnih prispevkov kakor morajo to drugje, ampak nosijo vse breme podjetniki sami, ki je država sama. Podjetniki plačujejo 12 do 14 odstotkov od celokupne mezde za zavarovanje. Delovni čas je natančno določen: za ročne delavce 8 ur, za delavce v ne-zdravih obratih 6 ur, prav toliko za duševne delavce, za mladostne samo 4 do 6 ur na dan. Dopust se nastopi lahko po pet in polmesečnem delu in sicer dva tedna, oni v ne-zdravih podjetjih pa štiri tedne. V podjetjih obstojajo komisije, ki skrbijo za varnost in zdravstvo in so sestavljene od državnih uradnikov. Mladina pod 14 leti sploh ne sme biti zaposlena, a še med 14. in 16. letom samo v izjemnih slučajih. Tudi žene na porodu imajo velike ugodnosti.

Bolniško zavarovanje! Do polne podpore iz bolniške blagajne ima delavec pravico za dobo štirih do petih mesecev z vso bolniško oskrbo. Stariim pohabljenim delavcem daje zakon 80 do 100 odstotno pokojnino.

Vseh teh ugodnosti so deležni vsi družinski člani. Za pogrebne stroške prispeva blagajna 70 odstotkov. Ako hranitelj družine umrje, uživa pokojnino družina. Carska letovišča so sedaj okrevališča za delavce in kmete. Pri vsem tem imajo odločilno besedo delavci.

Tako zakon! Dejanski položaj pa je čisto drugačen, kakor to poročajo

Razširjajte »Pravico«!

različne komisije. Delavstvo je v resnici popolnoma brezpravno in živi v neznosnih razmerah.

SREČNO NOVO LETO

želi svojim čitateljem in sotrudnikom
»Pravica«.

Tedenske novice.

Strašna nesreča rudarja v Hudi-jami. Dne 21. decembra je delal rudar Jožef Breznikar na odkopu pod višeco plastjo. Ob 11. uri je počil les in v istem trenutku se je zrušil odkop in zasul Breznikarja. Ponesrečenec tovariš je takoj poklical druge rudarje na pomoč, ki so pričeli takoj z reševanjem. Kmalu so toliko odkopali, da je imel prosto glavo in eno roko, toda celega niso mogli oprostiti, ker je na njem ležal les in zrušeni material, ki se je še vedno vsipaval. Delo se je nadaljevalo pod vodstvom g. ravnatelja oziroma obratovodje, toda tudi brez uspeha. Dajali so Breznikarju okrepčila in je prišel tudi zdravnik. Tovariše je večkrat prosil, naj ga potegnejo ven. Četrta na deveto uro je zopet prosil prijatelja, ki je prišel, naj ga potegne ven. Seveda je bil poizkus brezuspešen, nakar ga je prosil, naj mu prinese suknjo, da bo na njo položil glavo. To se je zgodilo, toda ko je položil glavo na suknjo — je izdihnil. Postal je žrtev svojega poklica. Ugotovili so pozneje, da je imel zlomljeno hrbtenico in noge. V takem položaju je revež živel, vkovan v grozne okove, skoro deset ur. Delo se je nadaljevalo in šele naslednji dan zjutraj ob 5 so ga dobili iz zemlje. V četrtek popoldne je bil pogreb, katerega so se rudarji polnoštevilno udeležili. Pokojnik je zapustil mlado ženo in pol leta starega otroka. Letos je bil v Hudi-jami to že drugi slučaj smrtni nesreče in vsak rudar je ob pogrebu z resnostjo mislil in s prijateljem govoril o svojem, nevarnosti polnem poklicu.

Smrtna nesreča — posledica požigov. Vsled pogostih požigov po Gorenjskem prestrašeni ljudje sami strahijo po vaseh. V Križah na Gorenjskem je na sveti večer stražil do polnoči čevljarški pomočnik France Teran. Ko je odbila ponoč je odšel domov. Med potjo pa se je premislil in začel pri sosedovi hiši ležati proti šupi. To je opazil njegov prijatelj Ludvik Gradišar, ki je stražil na svojem domu. Ker ni vedel kdo leze proti šupi, je poklical: »Kdo je?« Teran se ni nič oglašil, pač pa se je skrival v šupi, se malo pokazal ven in zopet skril. Gradišar je poklical še trikrat. Ko se tudi na četrti klic ni oglašil, je počil strel. Teran je takoj zavpil in se zvrnil na tla. Smrtno zadet je izdihnil in nekaj trenutkih. Ko je Gradišar spoznal, da je ustrelil svojega prijatelja, je bil zelo prestrašen. Takoj je tekel po moze, ki so Terana spravili v hišo. Najbrže je Teran hotel svojega prijatelja ostrašiti in je pri tej šali našel žalostno smrt.

Popotnik kaj bi kupal jezo v čakalnici nad slabo zvezo, nazaj v kavarno se podaj in vroč naroči »BUDHHA« čaj!

Most čez Savo z Otoč na Brezje, katerega je dne 28. oktobra odnesla, je sedaj za pešpot dograjen, za vozove pa še ne.

Dva požara na Sveti večer. Na Sveti večer sta nastala v Ljubljani ob istem času dva požara. Na Barju se je vnel ob 5 zvečer neki skedenj. Poklicani gasilci so ogenj kmalu lokalizirali. Pol ure kasneje pa so stanovali č. Oražnovega doma v Wolfovi ulici

opazili, da gori v skladišču trdke s semeni Sever. Skladišče se nahaja zadaj na dvorišču, v podstrešju pa se je nahajalo precej sena in slame, ki je vse pogorelo. Gasilci so bili sicer večinoma zaposleni pri gašenju požara na Barju, vendar pa so prispeli takoj, ko so bili o tem požaru obveščeni na lice mesta. Požar je bil kmalu omejen.

Mesto orla ustrelil — sina. V vasi Vinišče pri Splitu je Boža Valić nehote ustrelil svojega 7 letnega sina Vladka. Nameril je puško na orla, ki je hotel odnesti z dvorišča kokoš, pa je pri tem ustrelil sina v glavo. Otrok je v bolnici čez nekaj ur umrl.

Na potu v cerkev utonila. Julka Bohinc iz Sejanec pri Ormožu je šla preteklo nedeljo k sv. maši k Sv. Lenartu. Čez potok na poti vodi le debelo bruno brez ograje. Dekletu je na brunu najbrže spodrsnilo in je padlo v potok, kjer so jo pozneje našli mrtvo.

Strašna družinska tragedija radi požara. Tovarniškem delavcu Nandju Pikonu na Dobravi pri Bledu so požigalci zažgali hišo. Par dni po tem dogodku se je nesrečnežu zbledlo in je v noči od 21. na 22. decembra prerezal vrat najprej svoji hčerki, potem pa še sebi. Pokojnik je zapustil ženo s tremi otroci.

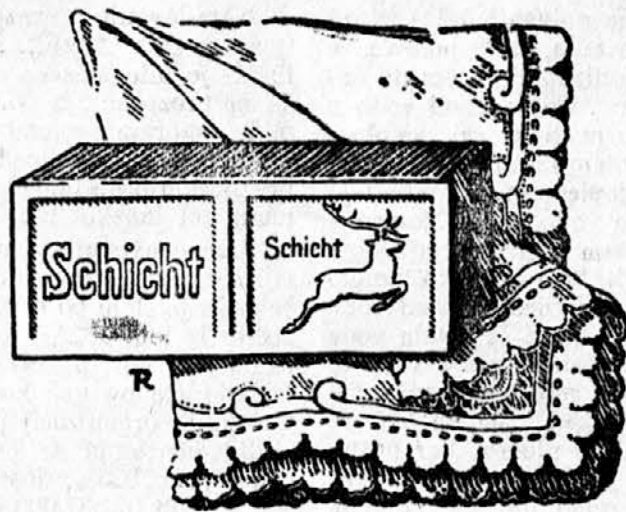
Na njivi ponesrečil. V Križancih je Matija Polanič oral na svoji njivi poleg železnice. Mimo vozečega vlaka so se konji prestrašili. Čeprav jih je Polanič držal za uzdo, vendar jih ni mogel obdržati in so ga konji podrli na tla in po njem ter preko njega planili na polje. Ponesrečenec je vsled zadobljenih poškodb nekaj dni na to umrl.

Stavka. Med delavci na parni žagi »Krivaja« v Zavidovičih pri Sarajevu je izbruhnila nedavno stavka. Sprva je stavkalo 3000 delavcev. Iz Belgrada je bila poslana posredovalna komisija. Ker pa se je izjavila komisija proti zahtevam delavcev, so se pridružili stavkajočim še vsi ostali delavci, tako da stavka sedaj vsega skupaj 4500 delavcev.

Iz Rusije se je oglašil. Posestnik Kurent Simon iz Čeč, občina Trbovlje, je takoj ob začetku svetovne vojne odšel v vojsko; kmalu nato so ga ujeli Rusi. Njegova žena Frančiška ves čas ni čula nič o njem. Poizvedovala je na razne načine, kaj se je zgodilo z njenim možem, pa ni dobila od nikoder nobenega odgovora. Zdaj se je pa nenadoma oglašil iz Rusije. Prosi, naj se mu pošljejo dokumenti, kot krstni in poročni list, domovnica itd., da se more izkazati, kam da spada, ker drugače ga ne pustijo v njegovo domovino. Da je žena to z veseljem storila, si pač lahko mislimo.

Vsakdo se mora boriti za eksistenco, in ta boj ni lahek. Ali je čudno, če omaga oče, mati? V najlepši dobi, ko so otroci še nepreskrbljeni, že prihaja strahotna starost, ker ni zdravja. Kje so vzroki? Ali ste se že kdaj vprašali: »Ali si s čim izpodkopavam zdravje?« Ali se zavedate, da jemljete če tudi po malem strupe, ki grizejo na Vašem zdravju? Čisto »nedolžna« kava Vam že poganja srce in draži t. j. ubija živce. In še ne prenehate! — Če pijete mesto prave kave Žilko, se boste čutili ugodnim posledicam. Prepričali se boste, da ni mogoče doseči zdravja naenkrat, temveč da je treba graditi v malem.

Društvo diplomiranih babic sporoča svojim članicam sledeče: Na naše razne vloge smo prejeli sledeče rešitve: I. od Okrožnega urada za zavarovanje delavcev: Z ozirom na našo prošnjo so določili enotni honorar, ta-

Nikoli

ni bil najden kos Schichtovega mila, v katerem bi se mogla dokazati tudi le najmanjša potvorba.

Nikoli

ni Schichtovo milo poškodovalo kosa perila.

Vedno

je Schichtovo milo čisto in neškodljivo.

Lahko bi ceno Schichtovemu milu tudi snizali, če bi hoteli: rabiti cenejše surovine in posvečati manjšo pozornost skrbni izdelavi.

Tega ne storimo, ker naše geslo je neomajno:

Schichtovo milo je najboljšje!

Pristno le z znamko Jelena.

ko za deželo kakor tudi mesta v znesku 225 Din. Ta honorar velja za devetdnevno oskrbo. V kolikor bi babice oskrbovale porodnice manj kakor devet dni, se jim bo za vsak manjšajoči dan odtegnilo od honorarja 25 dinarjev. V honorarju je všteta tudi odškodnina za morebiti porabljeni obvezilni material, ako si ga porodnica ni sama od urada preskrbela. — II. Od velikega župana ljubljanske oblasti: Z ozirom na naše razne vloge je dal veliki župan nalog vsem okrajnim glavarjem, da uredijo zadevo prejemkov takozvanih okrajnih babic v lastnem delokrogu ali pa v sporazumu z občinami in babicami. Obenem naroča, da naj zasleduje vse zakonite babice (mazačke) in jih v vsakem slučaju v zmislu zakona o pravici za izvrševanje babiške prakse, strogo kaznujejo. Nadalje naj poučijo vse občinske funkcionarje, da je njihova dolžnost skrbeti, da so diplomirane babice revnim porodnicam na razpolago, da te babice podpirajo, ne pa proti njim delajo ali celo podpirajo zakonite babice. — Glasom tega je v Vašem lastnem interesu, da nemudoma naznanite vse mazačke kakor tudi njihove porodnice, natančni naslov istih ter dan poroda, in sicer direktno okrajnemu glavarju Vašega okraja. Natančno o tem in vseh drugih važnih zadevah bomo razpravljali na občnem zboru. — Želimo vsem tovarišicam prav srečno novo leto. Odbor.

Krekova mladina.

I. plenarna seja. V nedeljo, 26. t. m., ob 10 dopoldne se je vršila I. plenarna seja, ki je bila gotovo ena naj-reprezentativnejših sploh. Razen dveh so bile zastopane vse podružnice, bližnje celo z več odborniki. Iz poročil posameznih podružnic je bilo razvidno, da se v organizaciji dela in sicer dela v pravi smeri in po načrtu. Kljub vsestranskim težavam po posameznih krajih »Krekova mladina« raste, pridobiva na ugledu in seje krščanski socializem vsepovsod. Mnogo se je razpravljalo o našem delavskem tisku, predvsem o »Pravici«. Mi moramo iti za tem, da bo res vsak naš član naročnik »Pravice« in da jo bo tudi čital. Mi, Krekovci, moramo za »Pravico« agitirati, ker je to naše glasilo, da jo bo imel vsak naš delavec. Sledil je razgovor o hranjenju in

navajanju članstva k varčevanju. Sprejetih je bilo več važnih predlogov glede poslovanja organizacije. Seja, ki je trajala skoraj tri ure, je pokazala, kakšno je življenje v organizaciji, pokazala je pa tudi, da tvori »Krekova mladina« prve vrste kršč. socialističnega pokreta.

Iz centrale. Opozarjamo podružnice na zadnje okrožnice in sklepe I. plenarne seje. Podružnice naj takoj sporoče število tistih, ki bi naročili Krekov »Socializem« in »Krekove zbrane spise« I. zv. Kar je naročnega, v kratkem pošljemo.

Krekova socialna šola. Predavanja se bodo zopet pričela z nedeljo, 9. januarja, in sicer po tem-le redu: nedelja: Jesenice; sredo: Preska, Celje; četrtek: Trbovlje, Zalog; petek: Vič. Predavatelje bomo naznanili prihodnjič. Prosimo podružnice, da nam takoj sporoče, ako razpored ni v redu!

Krekova mladina Preska-Goričane bo priredila v petek ob 7 zvečer Silvestrov zabavni večer za vse naše prijatelje. Spored bo zelo zanimiv. Vabimo vse prijatelje poštene zabave. Sodeluje tamburaški zbor. Prirediteljev se bo vršila v Domu v Preski. Vstopnine ni!

Dopisi.

Hudajama. Pojasnilo k zadnjim volitvam v II. rudarsko skupino v Hudi-jami. Tukaj so rudarji volili po svojem najboljšem prepričanju in oddali glasove možem, ki jim res zaupajo v prepričanju, da bodo le-ti prav in nesebično zastopali koristi rudarjev. Strankarskih list se tukaj ni postavilo in so rudarji, ki jih je volilo 159, oddajali svoje glasove tako, da so dobili: Grile Franc 148, Drolc Tomaž 144, Lešnik Alojz 135, Krajnc Martin pa 120 glasov ter bili izvoljeni delegatom. Namestniki so pa dobili: Oblak Rudolf 102, Petek Jakob 65, Arlič Franc 61, Primon Jakob pa 51 glasov. Za načelnika II. rud. skupine je bil izvoljen Drolc Tomaž, za podnačelnika pa Lešnik Alojz.

Za tiskovni sklad.

Za tiskovni sklad »Pravice« sta darovala p. dr. Angelik Tominec iz Ljubljane 30 Din in gđ. Ivana Gođeša 10 Din. Obema najlepša zahvala! — Posnemajte!

Enrilo

Splošno priljubljen
kavni nadomestek
okusen i cenen.

Dobliva se v vseh
dobro asortiranih
kolonijalnih trgovinah.

Za žene in dekleta.

Pranje belih volnenih jopic. Kupi kos beneškega mila, zreži polovico v male kosce in vlij nanje osem do deset litrov vrele vode. Razdeli vodo v 2 posodi in jo pusti skoraj popolnoma ohladiti. Potem izžmi dobro v prvi vodi volneno jopico, za pet minut jo položi v drugo vodo, izperi jopico v tej vodi in potem še trikrat ali štirikrat v čisti vodi, ki ima enako toploto kakor milnica (žajfnica). Iztisni vodo in obesi jopico, da se še ostala voda odteče; kar se nabere vode v spodnjih delih jopice, moraš večkrat iztisniti. V zadnjo vodo, v kateri izpiriš, lahko pridaš malo plavila, ker postane bela barva jopice svetlejša. Kakor jopice, tako peremo tudi bele volnene rokavice in sploh vse bele volnene izdelke.

Madeži preležanega blaga. Če perilo ali kako blago dalje časa leži, dobi večkrat madeže. Perilo jih dobi tudi od tega, če visi na nesnažni vrvi. Pri perilu se taki madeži dajo dostiokrat osnažiti z navadnim beljenjem, ki obstoji v tem, da perilo razprostremo na solnčnem kraju in ga večkrat z vodo poškopimo. Pri tem tudi perilo nič ne trpi. — Ali: Eno žlico kuhinjske soli in eno čajno žličico stolčnega salmijaka raztopimo v dveh žlicah vode in v to tekočino pomočimo madeže. Potem obesimo perilo za nekaj ur na sveži zrak in ga nato izperemo. Tako izginejo še tako stari madeži. — Iz svilnatnega blaga osnažimo preležane madeže na ta način: Zmešamo en del salmijaka in dva dela vode in če je blago črno, pride nemo nekaj črnila. S to tekočino izbrisemo s čopičem ali z gobo madeže in blago na drugi strani polikamo. — Na glase-rokavicah odstranimo preležane madeže, če rokavice za nekaj časa vložimo v škatle, ki jih napolnimo z žgano soljo (žgano sodo).

Čitajte »Pravico«!

Pierre L' Ermitte:

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

In vendar je vsaj za koga drugega, zlasti za kakega slikarja, Marija Durand v vsej svoji preproščini ob tej noši tako mična.

Ta vsakdanja frizura, podolgasto obličje, zelo belo čelo, zelo modre oči, zelo plavi lasje in za vsem tem odličnost rodu — vse to napravi ta hip iz Rozaline de Cressy milolepo devico, pred katero bi bili Raphael, Fra Angelico ali Filippo Lippi namah vzeli svoj kist v roke.

A Rozalina ne razločuje te device, vidi le predpasnik in čepico Marije Durand.

Sicer pa je pravkar zvonec trdo zazvenel.

»To velja najbrž meni...«

Marija Durand stopi na majhen hodnik, ki služi podstrešnemu nadstropju, in opazi na služni deski poziv: Sobarica.

Počasi gre tedaj doli v kuhinjo.

Šesto poglavje.

Melanija in šofer sta bila v velikem in veselem pogovoru, ko se je Marija Durand pojavila. Zakaj tudi to jutro se je bil pravkar vrnil gospod Ludovik, edini sin gospoda in gospe Hughe, v naglici in na skrivaj skozi okno jedilne shrambe, da bi se izognil — ne svoji materi, ki je delal ž njo, kakor je hotel, marveč svojemu očetu, resnemu gospodarju, ki je gledal, da gre v njegovi tovarni v Gobelinski ulici vse dobro in da je vsakdo na svojem mestu od njegovega lastnega sina pa do najmanjšega učenca.

No, gospod Hughe je, ne da bi moral pozvedovati, opazal, da je sin čedalje pogosteje odsoten. To izostajanje je imelo neizbežne posledice v di-

Razno.

Nazadovanje brezposelnosti na Češkem in v Angliji. Po uradni statistiki je bilo meseca oktobra na Češkem brezposelnih 66.000, kar znači padec napram septembru za 4.300. — 13. decembra je bilo na Angleškem brezposelnih 4.411.000, t. j. za 96.000 manj kot lansko leto ob istem času.

Moč strokovnih organizacij v Nemčiji. Splošno strokovno združenje v Nemčiji je štel po svojem letnem poročilu iz leta 1925 v celoti 147.526.451 članov, od teh 751.585 žensk, to je za 158.644 članov več kot v letu 1924. Osrednjih organizacij je bilo 40. Dohodki združenja so se znatno povečali: v letu 1925 so dosegli 147.526.701 mark proti 97.037.600 markam v letu 1924. Izdatki so znašali 125.874.093 mark. Mestni odbori, ki združujejo vsa strokovna združenja, ki so združena v splošnem nemškem strokovnem združenju, vzdržujejo v 127 mestih strokovne dome, ki so v 102 primerih njihova last. Poleg tega vzdržujejo v 696 mestih knjižnice.

Zdravilo zoper ljubezen. Kljub temu, da poje narodna pesem, da je zdravilo le za bolezen, za ljubezen ga pa ni, je poslala ob priliki poizkušene samomora neke mlade lepe odvetnice zaradi nesrečne ljubezni neka gospa, ki je tudi že izkusila, kaj se pravi nesrečno ljubiti, uredništvu nekega lista navodilo, kako se taka »bolezen« ozdravi. Ta gospa pravi, da je delo, večurno in resno delo edini vir, ki prežene vsake nespametne fantazije, ki vodijo čisto do zlih posledic. Mi bi pa še pristavili: pa molitev.

Kaj vse iztuhtajo vlomilci. Pred kratkim se je dogodil na Dunaju zelo zanimiv slučaj, ki je nudil Dunajčanom obilo zabave. Neki nevaren vlomilec je prišel pri belem dnevu v stanovanje dobro situiranega meščana. Ko je videl, da je doma sama žena, jo je nenadoma udaril po glavi s ključem. Udarec je bil sicer tako

močan, da je gospodinjo podrli na tla, vendar pa ne tako, da ne bi mogla napadenka klicati na pomoč. Na njen klic so priletele stranke skupaj in ko so videle, kaj se je zgodilo, so obvestile policijo. Roparju ni drugega kazalo, da se je skušal skriti v podstrešju. Da ne bi pobegnil, je zasedla policija vse bližnje ulice in hiše, povrhu je pa še poklicala na pomoč ognje-gasce. Kljub temu so morali napadca iskati celo uro, da so ga staknili nekje za dimnikom. Za svoje dejanje je seveda dobil stanovanje v sodnijski palači.

Reklama, ki se ni izplačala. Neka nemška tovarna za izdelovanje žepnih robcev je razposlala v svrhu reklame nad 10.000 kartonov z enim ducatom žepnih robcev. Robcem je priložila račun s sledečimi besedami: »Radi reklame vam pošljamo ducat žepnih robcev za nizko ceno 2 mark. Radi bi vedeli, ali ste dostojni in če nam boste plačali ti dve marki.« Teh zgornjih 10.000 je poslano robce sprejelo in spravilo. Za robce je plačalo reklamno ceno celih 10 »dostojnih« prejemnikov. Raditega je trdka tovrstno reklamo za nadalje opustila.

Za kratek čas.

Posojeni dežniki. »Ali imaš moj dežnik?« — »Ne, posodil sem ga svojemu prijatelju.« — »Ah, to je strašno. Gospod, ki mi ga je posodil, mi pravi, da ga lastnik od njega zahteva nazaj.«

Kakor ve, tako pove. Bogat trgovec se hoče dati naslikati. Ko pride k slikarju in ga vpraša za ceno, isti zahteva 400 Din. Nič ni bilo. Sliko si je pa le želel, zato gre nazaj. Sedaj bi slika stala že 450 Din. Začuden vpraša trgovca: »Kaj, ali je platno v tem kratkem času tako poskočilo v ceni?«

Izveden lekarnar. Matija: »Naš lekarnar je bolj izveden kot živino-zdravnik!« — Blaže: »Zakaj?« —

Matija: »No, on mi je nekaj dal za mojo bolno kravo in je dejal: 'Če to ne bo pomagalo, potlej ne pomaga nič'. In res, še tisti dan je sivka poginila.«

Natančen. Sodnik: »Kdaj ste rojeni?« — Zatoženec: »Gospod sodnik, prav za gotovo Vam ne morem povedati, ker se tistega trenutka več ne spominjam; toda, če smem svojim staršem verjeti, je bilo to dne 15. novembra 1854.«

Zaušnica. Gospod strežaju: »Žane, od sedaj naprej se ne boš imel več čez me pritoževati. Brez vzroka te ne bom več klofotal. Če bi se pa le spozabil, dobiš za prvo zaušnico pet kron, za vsako drugo pa eno krono!« — Zan: »Potem prosim, da mi eno že v naprej daste; imam v gostilni dolg in bi mi ravno prav prišla, da ga poravnam!«

Kaj je pošteno? Mali judek vpraša očeta: »Kaj pa je to, pošteno?« — Stari jud: »To je kmalu povedano. Če najdeš kako malenkost, ni treba nositi na policijo; se ne izplača. Če pa najdeš kapital, ti pa ni treba poštenega imena!«

Ubogljiv sin. Oče: »Že spet si zadnji v šoli; to je že vendar preveč!« — Sin: »Jaz sem se ravnal natančno po vaših nazorih, kajti zmeraj ste dejali proti sosedom, da je dandanes najbolj neumno in najslabše, če kdo študira!«

Odgovor. Učiteljica vpraša učenka: »Kaj so delali Izraelci, ko so prišli čez Rdeče morje?« — »Sušili so se,« odgovori učenka.

Sečutje. Gospod k bosemu: »Povejte mi, človek, kaj vas nič ne zebe, ko je taka zima, da kar škriplje?« — Bosi: »Prosim, blagovolite poskusiti.«

Vrednost denarja. Za 1 dolar dobiš 56. 50 Din; za 100 frankov 228 Din; za 100 lir 257.50 Din; za 100 avstrijskih šilingov 800 Din; za 100 čeških kron 168 Din; za 100 nemških mark 1351 Din.

sciplini in donosu tovarne, pa tudi glede miru v hiši.

V kuhinji so dobro poznali ta položaj in še veliko drugih reči. In Melanija je imela svoje posebno veselje, kadar je »gorela cunjica«.

Danes pa je imela goreti in še kako! Gospod Hughe, ne zaupajoč telefonu, je bil odšel davi proti pol osmim v tovarno, da bi sam ugotovil, ob kateri uri se vrne sin. In Ludovik Hughe se je vrnil prav nič svež ob enajstih dopoldne — da bi legel spat!

In ravno to je navadno imenovala Melanija »slasčico«, to se pravi, veselo pričakovanje stranskega prizora, ki mu bodo prisostvovali — kakor predstavi v cirkusu, ko se bosta oče in sin spopadla brez ozirov, ko bo gospa civilila kot dihur, spustila poplavo solza, ko ji bo postalo slabo itd., cele litanije!

»Poglavitno je tole, Marija: če izbruhne nastop pri jedi, poslušajte pazljivo in nama vse natanko povejte,« ji je priporočala Melanija, pripravljajoč zajtrk na plošči za strežbo.

Kuharica se je že vnaprej smejala in enako tudi Celestin.

»Čujte! Jaz za trdno vem, kaj pride. Pripravljam mfu, tej moji mladi opici, belo kavo s smetanovim sirovim maslom. Na prvi mah bo vzrožil in vas bo brž poslal po sifon. Tedaj pa, Marija, povem vam naprej, nabrusite pete! Predobro ga poznam, svojega »gnusnega orangutana!«

Tedaj je vnovič zapel zvonec.

»Kerubin gori postaja nestrpen. Pojdite, Marija! Ko se vrnete, nam boste vse podrobno pripovedovali, kar boste videli —«

— in slišali,« dopolni Celestin.

In res, v prvem nadstropju poslopja se je vrgel mlad mož v večerni obleki v naslanjač. Bled kot je, s kolobarji okrog oči in trudnimi rokami, ima čisto takšen izgled, kakršen je res in kar je pravkar počenjal. Takoj spoznate v njem obiskovalca gledališč, barov in nočnih zabavišč. Montmartre je pustil na ovratniku, s šampanjcem omadeževanem, svoj znak; in smoking je ves siv od prahu

plešišč... Obraz, tisti lep obraz, kot je lasten mladencu, se je osušil in podaljšal.

Za trudnim izrazom v obličju izžetega lahkoživca pa vendar lahko zaslutite močno naravo in celo nekaj kakor začetek napredka, odlični osnutek, zagon proti nejasno zaznanemu idealu.

Tega jutra je Ludovik Hughe do kraja zdelan. Vse na njem govori, da ne more več in da hoče poiskati v postelji spanec, ki popravlja človeške norosti. Lačen in žejen je spanja; zato pa je ponovno zvonil in zopet zvonil, hoteč pogoizniti kaj malega, nato pa leči.

S počasnimi kretnjami začne razreševati vozeli pri kravati in odpenjati ovratnik..., toda v trenutku, ko namerava sleči smoking, se začuje plašno trkanje na vrata... Končno!

»Naprej!...« zakliče s klejastim glasom...

Vrata se odpró napol...

In pred moralno in fizično krpo človeško, ki se je Ludovik Hughe sam v tem hipu zaveda, da je, in na mesto buldogastega obraza Melanijinega, ki ga je pričakoval, se prikaže kar najbolj skromno, kar najbolj deviško obličje... V sekundi se začrta ta čistost na mrežnici, ki je še umazana od blata montmartreske noči, liki rosna kapljica na gnilem sadežu.

Ta pojava, ki ji opazi šele glavo, rame in lakete z roko, ki nosi ploščo, napravi na Ludovika Hugha tak silen dojem, da z instinktivno kretnjo zapne ovratnik in kar na hitro spet zaveže kravato.

Zdaj kakor ukovan sledi preprostoljubkim gibljajem, s katerimi razloži Marija Durand ploščo in priti na prvi mizici, ki jo uzre.

Ludovik Hughe se sprašuje:

Ali vidi stvari točno takšne, kakršne so?...

Ali pa je nemara še v gosti megli svoje veseljaške noči?

Ali res stoji tu pred njim kar najbolj izbrana gospica, ne da bi ga sploh pogledala?

Ali pa je navadna služkinjica?

(Dalje sledi.)

SVOJ DOM SI ZIDA

kdor je stalen odjemalec v poslovalnicah našega I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani!

Nad 400.000 Din ali 1.600.000 kron se je izplačalo članom na 3% popustu (dividendi) v poslovnem letu 1925/26. Ker obstoji zadruga že nad 30 let, lahko vsak sam izračuni, koliko bi utegnili znašati v tej dobi članom napravljeni prihranki.

Priglasite novih članov sprejemajo vse naše poslovalnice.